

Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR začal odborné diskusie o finálnej podobe Architektonickej politiky Slovenska

Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky postupne finalizuje prípravu strategického dokumentu celospoločenského významu Architektonická politika Slovenska (APS). Jeho ambíciou je zlepšiť kvalitu života a bývania na Slovensku. Projektový tím schválil TOP 10 prioritných oblastí, ktoré majú zásadný vplyv na rozvoj a budovanie krajiny. Aktuálne prebiehajú diskusie so zástupcami rôznych sektorov, aby dokument reflektoval nielen regionálne špecifiká, ale aj potreby jednotlivých odborných oblastí. Po ich ukončení bude dokument predložený do medzirezortného pripomienkového konania (MPK).

Architektonická politika Slovenska predstavuje historicky prvý komplexný rámec národnej úrovne prepájajúci architektúru, urbanizmus, územné plánovanie a krajinný rozvoj. Cieľom tohto strategického dokumentu je jasne zadefinovať kľúčové oblasti a strategické priority s ohľadom na zachovanie historického dedičstva a zodpovednosť voči budúcim generáciám.

„Architektonická politika Slovenska predstavuje strategický dokument, ktorého cieľom je systematicky zvyšovať kvalitu vystavaného prostredia, a tým aj každodenného života obyvateľov. Pracujeme na ňom už viac ako pol roka a dnes sa nachádzame v záverečnej fáze prípravy. Práve teraz otvárame diskusiu o jeho finálnej podobe. Chceme sa oprieť o našich partnerov v územnej samospráve, odbornej obci, akademickej sfére, štátnych inštitúciách a o všetkých, ktorí majú k tomuto dokumentu čo povedať. Našou prioritou je, aby jeho finálna podoba, ktorú predložíme do MPK, reflektovala špecifiká i potreby jednotlivých oblastí,“ uviedol **Milan Valašík, predseda Úradu pre územné plánovanie a výstavbu SR.**

Strategické piliere a hlavné priority

APS sa opiera o štyri nosné piliere, ktoré zastrešujú všetky tematické oblasti:

- a) SÍDLA A KRAJINA - harmonický rozvoj sídel a krajiny;
- b) BUDOVY A MIESTA - kvalita budov a verejných priestorov;
- c) SPOLOČNOSŤ A ARCHITEKTÚRA - vzťah spoločnosti k architektúre (s dôrazom na osvetu, vzdelávanie a participáciu);
- d) VÝSKUM A INOVÁCIE.

Piliere sú rozpracované do konkrétnych cieľov a opatrení tak, aby bola možná ich systematická implementácia a hodnotenie efektívnosti. Cieľom dokumentu je systematicky rozvíjať krajinu, mestá aj obce a podporiť udržateľný rozvoj Slovenska. Jeho gestorom je Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR a odbornými garantmi Slovenská komora architektov, Fakulta architektúry a dizajnu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave a Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. V rámci

prípravy bolo identifikovaných 80 opatrení, z ktorých 20 hlavných úrad zaradil do 10 prioritných oblastí. Tie pokrývajú zásadné výzvy urbanistického, architektonického a krajinného rozvoja.

10 TOP priorit, ktoré budú APS reprezentovať:

- Plánovanie krajiny a sídiel;
- Podpora sídiel aj v regiónoch;
- Kvalitatívne štandardy;
- Obnova a adaptácia budov;
- Regenerácia sídelného prostredia;
- Dostupné nájomné bývanie;
- Architekti vo verejnej správe;
- Súťaže a verejné obstarávanie;
- Vzdelávanie o architektúre;
- Digitalizácia a analýza.

„Pri tvorbe tohto strategického dokumentu sme kládli dôraz na vytvorenie komplexného rámca, ktorý v praxi integruje ekonomickú efektívnosť, ekologickú udržateľnosť a spoločenský prospech. Zadefinovaných desať strategických priorit pokrýva kľúčové oblasti, ktoré majú zásadný vplyv na kvalitu vystavaného prostredia a život obyvateľov. Navrhované opatrenia sú zamerané na zvyšovanie štandardov výstavby, obnovu sídel, podporu infraštruktúry a efektívne riadenie územného rozvoja,“ vysvetlil **Ivan Zizič, podpredseda Úradu pre územné plánovanie a výstavbu SR.**

Prvých päť oblastí sa sústreďuje predovšetkým na zvýšenie kvality verejného priestoru, rozvoj infraštruktúry a zlepšovanie dostupnosti komunitnej a občianskej vybavenosti. Architektonická politika Slovenska kladie dôraz aj na estetický rozmer vystavaného prostredia, pričom dôležitou témou zostáva obnova budov a skvalitňovanie verejných priestranstiev. Zameranie sa na tieto oblasti môže zásadným spôsobom prispieť k regenerácii sídelného prostredia a pozitívne ovplyvniť každodenné životné podmienky obyvateľov.

„Bežný človek trávi až 97 % svojho času v zastavanom prostredí. Preto je nevyhnutné dbať na kvalitu nášho prostredia, od vnútorného v interiéroch až po zvyšovanie klimatickej odolnosti sídiel prostredníctvom zelenej a modrej infraštruktúry. Našou prioritou je komplexné zlepšovanie kvality života, vrátane zlepšovania dostupnosti občianskej vybavenosti, ako aj tvorby a správy prístupných, udržateľných a estetických verejných priestorov. Dôraz je kladený na podporu regionálnej vyváženosti – na zlepšovanie atraktívnosti i menších miest a rešpektovanie potrieb a charakteristík vidieka,“ priblížila **Katarína Smatanová z Fakulty architektúry a dizajnu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.**

Mimoriadne dôležitou oblasťou APS je dostupné nájomné bývanie. Práve APS stanovuje opatrenia, ktoré môžu situáciu zlepšiť a vytvoriť priaznivejšie podmienky predovšetkým pre mladé generácie. Zvýšená pozornosť je venovaná aj vzdelávaniu, pretože len systematickým formovaním budúcich generácií a rozširovaním povedomia o architektúre možno zabezpečiť udržateľný rozvoj krajiny. Dokument zároveň reflektuje význam digitalizácie, ktorej úrad venuje osobitnú pozornosť. Už dnes úrad prevádzkuje Portál pre územné plánovanie a Portál výstavby, pričom do budúcnosti plánuje vytvoriť jednotný digitálny priestor, ktorý zásadne zefektívni a zjednotí procesy výstavby na Slovensku. Dôležitou súčasťou APS je aj celkové posilnenie pozície architektov vo verejnej správe.

„Otázka postavenia architektov vo verejnej správe je pre Slovenskú komoru architektov mimoriadne dôležitou. Jedným zo zásadných opatrení APS je ukotvenie funkcie mestských a krajských architektov s jasne definovanými kompetenciami a ďalších odborných pozícií v oblasti architektúry a urbanizmu vo verejnej správe. To prispeje nielen k zvýšeniu kvality rozhodovacích procesov a lepšej koordinácii územného rozvoja, ale najmä k posilneniu vnímania architektúry ako hodnoty pre spoločnosť“ zhrnula Nora Vranová, predsedníčka Slovenskej komory architektov.

Projektový tím na poslednom zasadnutí schválil pripravovanú pracovnú verziu tohto strategického dokumentu. V nasledujúcom období sa uskutočnia rozsiahle diskusie so všetkými dotknutým rezortmi, odbornou obcou, akademickou sférou, orgánmi verejnej správy, ako aj tretím sektorom. Po zohľadnení získaných pripomienok bude dokument finálne spracovaný tak, aby reflektoval reálne potreby z praxe. Následne bude Architektonická politika Slovenska predložená do medzirezortného pripomienkového konania a koncom roka 2025 na schválenie Vláde SR, ako strategický nelegislatívny materiál.

DOPLŇUJÚCA INFORMÁCIA:

Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky vznikol 1. júna 2022 na základe rozhodnutia parlamentu. Úrad je s účinnosťou od 1. januára 2023 ústredným orgánom štátnej správy pre územné plánovanie (okrem ekologických aspektov), výstavbu a vyvlastnenie. Odo dňa svojho zriadenia vykonáva všetky činnosti potrebné k zabezpečeniu riadneho chodu úradu a k prechodu práv a povinností v oblasti územného plánovania, výstavby a vyvlastnenia podľa doterajších všeobecne záväzných právnych predpisov z Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky na úrad od 1. januára 2023. Zákon o územnom plánovaní č. 200/2022 Z. z. nadobudol účinnosť 1. apríla 2024. Stavebný zákon č. 25/2025 Z. z. nadobudol účinnosť 1. apríla 2025.

Kontakt:

Simona Parížeková, hovorkyňa

tel.: + 421 910 429 809

e-mail: tlacove@stavebnyurad.gov.sk

web: www.uupv.sk